

ressò mont-roigenc

LA NISSAGA DELS ROM (10): L'EXPANSIÓ A REUS I TARRAGONA

Martí Rom
www.martirom.cat

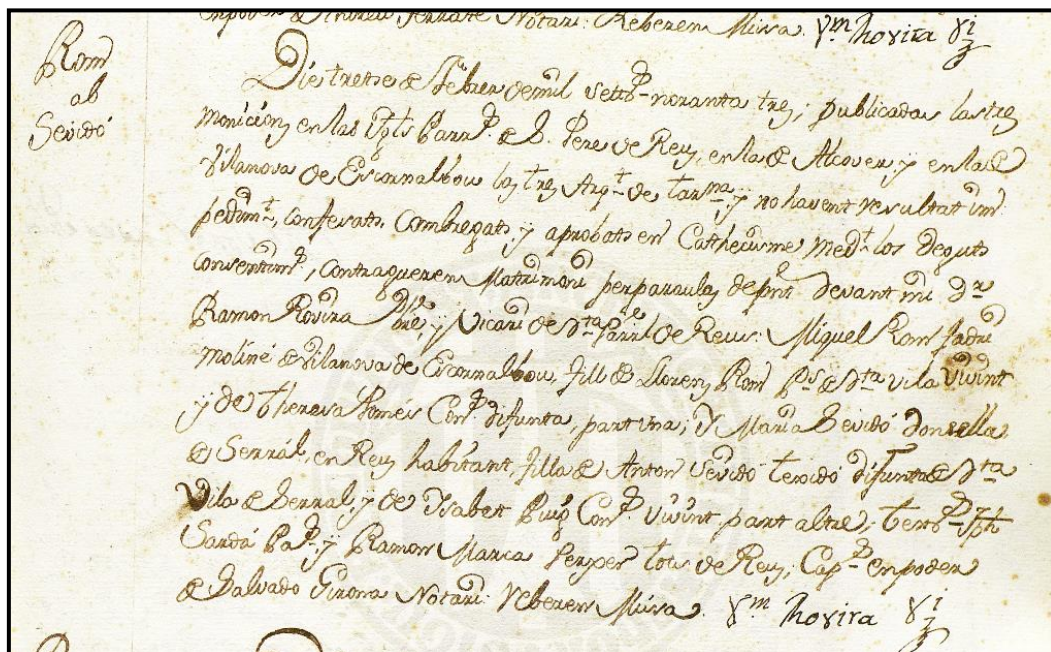
14-01-2022

Dèiem que els Rom de Vilanova d'Escornalbou i Mont-roig havien pràcticament desaparegut en el primer poble i que en quedaven molts pocs en el segon. En canvi, vèiem com la seva descendència era nombrosa a Cambrils. També vèiem que a Montbrió havia estat notable, però que acabaran desapareixent i que a Duesaigües i Riudecanyes eren testimonials.

Ara analitzarem els molts casos de Reus i Tarragona.

REUS

Cercant en els llibres parroquials de l'església Prioral de Sant Pere de Reus de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT) i l'Arxiu Històric de Tarragona (AHT), he trobat el primer matrimoni d'un Rom a Reus que fou el 13 de febrer de 1793. Miquel Rom Pomés, moliner de Vilanova d'Escornalbou, i Maria Sevidó Puig¹ de Sarral. Els pares del primer eren Llorenç Rom (Toda) i Teresa Pomés (Llaberia), aquesta aleshores difunta. El seu avi era el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis. Els pares de Maria Sevidó eren Antoni Sevidó (difunt) i Isabel Puig.

¹ En endavant trobarem tan “Sevidó” com “Savidó”.

El primer naixement és el 5 de febrer de 1796 i correspon a Miquel Rom Sevidó, fill del matrimoni anterior. El padrí fou Llorenç Rom Toda, l'avi del nou nat.

El mateix matrimoni, dos anys després, el 23 d'octubre de 1797, tenen un altre fill: Francisca Rom Sevidó. Ara, curiosament, s'esmenta que la feina del pare, Miquel Rom Pomés és “farinè”; una altra manera d'anomenar moliner de farina. Els padrins foren Josep Rom (Toda) i Francisca Bargalló (Pradell), aquesta de l'Arboçet. El primer era el germà de l'avi del nou nat. La segona, la seva esposa.

76. Dia Cinch de febrer en las fonts baptismales de la Volgia Parròquia de San Peze de la Vila de Reus Archebisbat de Tarragona per mi Pese Anton Mallafre Pbrre y Vicari de dita Parròquia, fou solemmament batejat: Miquel Sevidó Rom, nat lo mateix dia a dos quars a ~~la~~ del mati fill legítim y natural de Miquel Rom Pages a Vilanova de Escornalbou y de Maria Sevidó a Sarraal Conjuges. Padres Sevidó Rom Pages a Vilanova y Yabel Sevidó y Puig a Sarraal. Avisas a Doctrina y parentiu.

709. Dit dia en las fonts baptismales de la Volgia Parròquia de San Peze de la Vila de Reus Archebisbat de Tarragona per mi Pese Anton Mallafre Pbrre y Vicari de dita Parròquia, fou solemmament batejada: Francisca Josepha Maria, que nasqué lo dia antej a las Cinch del mati filla legítima y natural de Miquel Rom Farinè de Vilanova de Escornalbou y de Maria Sevidó a Sarraal Conjuges. Padres Josep Rom Fuster a Vilanova y Francisca Bargalló del Arboçet Conjuges. Avisas a Doctrina y parentiu.

També del mateix matrimoni, el 8 de setembre de 1799, neix Josep Rom Sevidó. Ara el padrí serà Josep Blanch, moliner de Maspujols. L'esmento per certificar la forta relació que hi deuria haver entre els moliners dels pobles del Baix Camp. Possiblement aquest treballava amb Miquel Rom Pomés, el pare del recent nascut. Recordarem el que citàvem de Carles Maristany en el capítol 1: “Sembla que hi havia una espècie de complicitat o d'unitat d'interessos entre els moliners de diferents poblacions, ben justificat perquè la feina de moliner requeria un bon coneixement de l'ofici, de manera que sovint passava de pares a fills...”².

I el 30 d'octubre de 1801 a Teresa Rom Sevidó. Aquí, el pare és “traginer”. Fins aquí els Rom Sevidó.

² Llibre “Notes històriques de Vilanova d'Escornalbou” de Carles Maristany Tió (Ajuntament de Vilanova d'Escornalbou, 2015), apartat “Els molins fariners” (pàg. 86).

Ara haurem d'esperar fins al 1820. El 7 de juny neix Maria Rom Tegell. Els seus pares eren Josep Rom (Nolla) i Maria Tegell³ (Nolla) de Vilanova d'Escornalbou. Esmenta que Josep Rom era “mestre moliner”. El padrí era Joan Rom “comerciant”; deu ser el germà del pare, el Joan Rom Nolla.

Els pares de Maria Tegell Nolla veiem (en el primer capítol d'aquesta sèrie) que eren Esteve Tegell i Maria Nolla Anguera. Aquesta, posteriorment, es va casar en segones núpcies amb Josep Rom Bargalló.

Els pares de Josep Rom Nolla eren Josep Rom Bargalló i Raimunda Nolla Torner. Així doncs, Josep Rom Nolla i Maria Tegell Nolla eren una mena de germanastres. Els ascendents de Josep Rom Nolla són: Josep Rom Bargalló, Josep Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

El següent naixement és Francisca Rom Vidiella (28 de novembre de 1821), filla de Joan Rom (Bargalló) i Rosa Vidiella (Martí), de Montbrió. I del 20 de març de 1825 és Teresa Rom Vidiella, germana de l'anterior. Aquestes eren germanes de Josep Rom Vidiella (1803-1881) el cap de la branca que anomenàvem els Rom comerciants de Mont-roig, els descrits en el capítol 6 d'aquesta sèrie. Els ascendents del pare, Joan Rom Bargalló són: Josep Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Fins aquí hem trobat uns primers Rom de Reus i que el seu pare era de Vilanova d'Escornalbou.

El següent és Joan Rom Sans (11 de desembre de 1827), fill de Josep Rom, traginer, de Reus, i Caterina Sans de Reus. Aquest “Josep Rom” deu ser el Josep Rom Sevidó que hem vist anteriorment. La seva mare era la que seria padrina del nou nat, Joan Rom Sans.

Del 2 d'agost de 1830 és Miquel Rom Sans. Del 13 de gener de 1833 Rafael Rom Sans. Aquí diu que el seu pare, Josep Rom Sevidó, que abans era “traginer” ara és “pastisser”. I del 24 de març de 1835 Maria Rom Sans. El padrí d'aquesta fou Francesc Martorell, que també era pastisser. Possiblement Josep Rom Sevidó, que havia passat a fer de pastisser, treballava amb aquest.

Ens tornem a trobar amb persones amb cognoms repetits. També hi havia Rom Sans a Cambrils. Aquests eren fills de Josep Rom Roiger (o Josep Rom Genovés) i Teresa Sans. Els seus fills eren: Antoni (1864), Josep (1875), Josefa (1883), Úrsula (1885), Lluís (1888) i Francisca (1888). Com podem veure aquests neixen quaranta anys més tard.

Aquests quatre darrers ja són fills d'un pare nascut a Reus, Josep Rom Sevidó; però d'ascendència a Vilanova d'Escornalbou.

El 1837 Josep Rom Sevidó, que havia enviduat de Caterina Sans, es casa amb Paula Hortet⁴ Girona, de la Selva del Camp. Aquest mateix enviduarà de la seva segona

³ Al document de naixement consta com “Maria Rom Teixell”; en aquella època a les dones casades se'ls hi posava com a primer cognom el del marit.

⁴ He trobat algun “Ortet”.

esposa i el 1843 es casarà amb una germana seva, Josefa Hortet Girona. He trobat l'òbit de Josep Rom Sevidó el 1867.

Josep Rom Sevidó amb Paula Hortet Girona van tenir, el 1841, a Llorenç Rom Hortet⁵. Amb la seva germana Josefa Hortet Girona va tenir, el 1844, a Anton Rom Hortet. El 1846 a Marc Rom Hortet. El 1848 a Josep Rom Hortet. El 1850 a Maria Rom Hortet. I el 1853 a Pere Rom Hortet. D'aquest darrer, he trobat el seu òbit el 1855. En el document del seu baptisme esmenta que l'avi del recent nascut, Miquel Rom Pomés, serà "forner". Es veu que passa de ser moliner o "fariner" a "forner". El seu fill, Josep Rom Sans, s'havia convertit en "patisser". Són els nous temps. Els antics molins aniran desapareixent. Arriba la industrialització.

Fins aquí els Rom Sans i els Rom Hortet. Tots fills de Josep Rom Sevidó.

El 1850 "Josep Rom (Sans)" (patisser) es casa amb Rosa Sagalà de Reus. Diu que el primer és fill de Josep Rom (Sevidó) (patisser) i Caterina Sans. D'aquest "Josep Rom Sans" no he trobat el seu naixement. Deu ser germà d'aquells Joan, Miquel, Rafael i Maria Rom Sans que hem vist anteriorment. El 1851 trobem que aquest matrimoni té a Rosa Rom Sagalà. El 1853 a Josep Rom Sagalà. El 1855 a Miquel Rom Sagalà. El 1856 a Maria Rom Sagalà. I el 1858 a Tomàs Rom Sagalà.

El 1854 Miquel Rom (Sans)" (també patisser) es casa amb Maria Morera de Reus. El 1855 tenen a Josep Rom Morera (he trobat el seu òbit el 1856) i el 1858 a Francesc Rom Morera. He trobat l'òbit d'aquest últim el 1861; tenia 3 anys.

El 1865 neix Josep Rom Salvat, fill de Francesc Rom Hortet⁶, "patisser", i Rosa Salvat Ardèvol, de Reus. El 1868 neix Maria Rom Salvat, també filla dels anteriors⁷. Del 1870 és Antoni Rom Salvat. Del 1878, Joaquim Rom Salvat. I del 1881, Francesc Rom Salvat.

Anem ara a analitzar els Rom del Cens electoral de 1894 de Reus:

Francesc Rom "Arde", 55 anys, carrer "Seminarios" 66, forner⁸
Joan Rom Hortet, 45 anys, carrer Vermella 7, forner
Josep Rom Sagalà, 41 anys, Raval Santa Anna 36, "talabartero" (guarnicioner)
Tomàs Rom Sagalà, 34 anys, Raval Santa Anna 36, fuster

Francesc Miró Rom, 54 anys, carrer Salou 3, paleta
Pere Salvat Rom, 62 anys, Passeig Sant Narcís 11, pintor

En els dos darrers es perdria el cognom.

Repassem qui eren:

⁵ A l'índex de baptismes 1821-1884, a les pàgines "digitals" 506 i 507 hi ha dos nascuts (homes) Rom Hortet, al 1838 i 1840. Però no consta el llibre corresponent al període 1837-1840.

⁶ Aquest deu ser un d'aquells dos fills de Josep Rom Sevidó i Paula Hortet Girona que no havia pogut trobar.

⁷ Aquesta informació procedeix de l'església de Sant Francesc. Com dèiem a l'inici de Reus la resta són de Sant Pere.

⁸ Si no són pagesos, esmento la seva professió. La majoria de les dones posa "sus labores".

Al “Francesc Rom Ardet” no l’he trobat. Crec que deu ser Francesc Rom Hortet (deuria néixer cap al 1840). A aquest l’acabem de veure: era fill de Josep Rom Sevidó i Paula Hortet Girona. En el naixement del seu fill Josep Rom Salvat s’hi deia que era “pastisser” i ara en el cens és “forner”.

Joan Rom Hortet (deuria néixer cap al 1850) deu ser fill de Josep Rom Sevidó i Josefa Hortet Girona.

Josep i Tomàs Rom Sagalà, són germans. Viuen en el mateix domicili. Eren fills de Josep Rom Sans i Rosa Sagalà. He trobat el seu casament (1894) amb Maria Vaqué Mariné.

Francesc Miró Rom (deuria néixer cap al 1840) era fill de Francesc Miró Gasull⁹, de “Cases de Barberà” i Maria Rom Sevidó. Aquesta era filla de Miquel Rom Pomés, de Vilanova d’Escornalbou, i Maria Sevidó.

Pere Salvat Rom (deuria néixer cap al 1832). Aquest deuria ser fill del matrimoni (1823) de Francesc Salvat Martí i Teresa Rom Sevidó. També ens trobem amb el cas de persones amb els cognoms canviats. Més endavant trobarem, també a Reus, a cinc germans Rom Salvat; un d’ells és Josep Rom Salvat, del 1865, fill de Francesc Rom Hortet i Rosa Salvat. Trenta anys els separen.

En el cens electoral de 1934 hi tenim a:

Àngela Rom Figueras, 27 anys, R. Salas núm. 31
Francesc Rom Figueras, 34 anys, “Casa de campo” núm. 167
Francesc Rom Martí, 46 anys, A. Sardà núm. 42, jardiner
Josep Rom Martí, 51 anys, Baiges núm. 10, miner
Pere Rom Martí, 55 anys, Sant Francesc núm. 6, carreter
Maria Rom Miró, 26 anys, Sant Llorenç núm. 9
Pere Rom Oriol, 39 anys, Santa Elena núm. 1
Víctor Rom Rovira, 76 anys, “Casa de campo” núm. 167
Maria Rom Sagalà, 77 anys, “P. Sangre” núm. 17
Concepció Rom Viñas, 52 anys, Santa Teresa núm. 38

Pere Mariné Rom, 40 anys, Sant Pere núm. 86
Rosa Mariné Rom, 46 anys, Girada núm. 19
Josep Martí Rom, 25 anys, Sant Joan núm. 18, miner
Raimunda Martí Rom, 31 anys, Sant Joan núm. 18
Antònia Mestre Rom, 28 anys, Sardà núm. 51
Maria Monné Rom, 47 anys, Corders
Francesc Simó Rom, 42 anys, Castelar núm. 28

Repassem qui eren:

Àngela i Francesc Rom Figueras, de 27 i 34 anys (deurien néixer cap al 1907 i 1903, respectivament). El segon viu al mateix indret que Víctor Rom Rovira. Aquest,

⁹ Els seus pares eren Joan Miró (pagès) i Maria Anna Gasull. També he trobat que el segon cognom era “Mestre”.

l'havíem trobat a Montbrió en el cens de 1894; havia nascut el 1858. A Reus, el tenim per primer cop en el cens de 1920. Dèiem, en el capítol 9¹⁰, que Víctor Rom Rovira s'havia casat dues vegades. Primer, amb Montserrat Oriol (de Reus), i van tenir 4 fills: Tranquilí (1878), Raimunda (1881), Josep (1887) i Pere Rom Oriol (1895). Després, amb Dolors Figueras Carreras (de Riudoms), van tenir un fill: Francesc Rom Figueras (1898). També en el mateix domicili, Casa de campo núm. 167, hi viu Pilar Pedret Gispert, de 36 anys, que podria ser l'esposa de Francesc Rom Figueras.

Francesc, Josep i Pere Rom Martí (deurien néixer cap al 1888, 1883 i 1879, respectivament) són fills del matrimoni (1873) de Pere Rom Genovès, de Cambrils amb Francisca Martí. L'un de 23 anys i l'altra de 18 anys (deurien néixer cap al 1850 i 1855). També he trobat a Francisca del 1874, Maria Rom Martí del 1879 i Antoni Rom Martí del 1882.

A Cambrils havíem trobat Josep Rom Genovés (1843). Era fill d'Antoni Rom Nolla i Antònia Genovès. El pare del primer era Llorenç Rom Toda i el seu avi el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Maria Rom Miró devia néixer cap al 1908. Com veurem en el cens de 1955, era filla de Josep Rom Martí (1883) i Maria Miró Capdevila (1883). El primer era fill de Pere Rom Genovés (1850), de Cambrils, i Francisca Martí (1855). El primer era germà de Josep Rom Genovés (1843), que hem trobat a Cambrils. Els seus pares eren Antoni Rom Nolla (1800-1853) i Antònia Genovés (1821-1858). El primer era fill de Llorenç Rom Toda, de Vilanova d'Escornalbou, i net del moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Pere Rom Oriol (1895) era fill del matrimoni de Victorino¹¹ Rom Rovira, de Riudecanyes i veí de Montbrió, i Maria Montserrat Oriol March, de Reus i veïna de Vinyols. Els pares del primer eren Ramon Rom Duran i Francisca Rovira Navàs. El seu avi patern era Ramon Rom Nolla. Els ascendents d'aquests eren: Josep Rom Bargalló, Josep Rom Toda i el mallorquí Bartomeu Rom. Vèiem que a Montbrió el matrimoni de Victor Rom Rovira i Maria Montserrat Oriol March havien tingut 3 fills: Tranquilí (1878), Raimunda (1881-1963) i Josep Rom Oriol (1895).

Víctor Rom Rovira (1858) era el pare de l'anterior.

Maria Rom Sagalà (1856) era filla de Josep Rom Sans i Rosa Sagalà. El primer era fill de Josep Rom Sevidó i Caterina Sans. El pare del primer era Miquel Rom Pomés, de Vilanova d'Escornalbou.

Concepció Rom Viñas deuria néixer cap al 1882. En aquest mateix domicili, en el cens de 1934, hi consta Pere Boronat Baiges, de 58 anys (deuria néixer cap al 1880) i de professió dependent; era el seu marit. Aquest matrimoni l'havíem trobat a Mont-roig¹². Concepció Rom Viñas era de "cal Mallorca". Havien tingut 2 fills: Pere (1900) i Concepció Boronat Rom (1902).

Pere i Rosa Mariné Rom (deurien néixer cap al 1894 i 1888, respectivament).

¹⁰ "La nissaga dels Rom (9): expansió al Baix Camp (Montbrió, Duesaigües, Riudecanyes...)", publicat el 31-12-2021.

¹¹ També l'he trobat com Víctor.

¹² "La nissaga dels Rom (7): Resum de Mont-roig i Vilanova d'Escornalbou", publicat el 03-12-2021.

Josep i Raimunda Martí Rom¹³. Ambdós amb domicili al carrer de Sant Joan núm. 18. Varen néixer el 1909 i 1902, respectivament. Els seus pares eren Benet Martí Torcal (boter) i Zoila Rom Fuguet¹⁴; es van casar el 1899. Els pares d'aquesta última eren Joan¹⁵ Rom (Hortet) i Teresa Fuguet Prats. He trobat el casament d'aquests (1872). El padrí de bateig de Raimunda fou Josep Rom Sagalà. Els pares del padrí eren Josep Rom Sans i Rosa Sagalà. La mare del nou nat, Zoila Rom Fuguet, era “cosina” del padrí, Josep Rom Sagalà. Els pares d'aquests dos, Josep Rom Hortet i Josep Rom Sans, eren germanastres. Tenien el mateix pare, Josep Rom Sevidó, casat en primeres núpcies amb Caterina Sans i en terceres amb Josefa Hortet Girona.

Curiosament, veurem més endavant que al Perelló he trobat en el cens de 1894 a Joan i Josep Martí Rom, ambdós de 27 anys (deurien ser bessons i néixer cap al 1867).

Tenim un Josep Martí Rom de Reus nascut el 1909 i un altre amb el mateix nom complert, resident al Perelló, el 1867.

Antònia Mestre Rom (deuria néixer cap al 1906).

Maria Monné Rom (deuria néixer cap al 1887).

Francesc Simó Rom (deuria néixer cap al 1892).

Vèiem, en el capítol 8 d'aquesta sèrie, que Reus havia passat d'haver-hi 6 persones amb el cognom Rom en el cens de 1894 (4 de primer i 2 de segon) a 20 en el de 1955 (7 i 20, respectivament).

En el Cens de 1955 hi tenim:

Teresa Rom Ferré, 45 anys, “P. Sangre” núm. 13
Francesc Rom Ferré, 37 anys, “Baja San José” núm. 20
Àngela Rom Figueras, 48 anys, Tarragona núm. 26
Assumpció Rom Foguet, 35 anys, Llovera núm. 43
Montserrat Rom Fortuny, 36 anys, Tarragona núm. 41
Josep Rom Martí, 72 anys, Baiges núm. 10
Francesca Rom Miró, 45 anys, Baiges núm. 10
Maria Rom Miró, 48 anys, “Avda. Generalísimo” núm. 3
Antònia Rom Pàmies, 39 anys, Sant Francesc núm. 6, “tejedora”
Margarida Rom Pàmies, 54 anys, Balmes núm. 86
Pilar Rom Pedret, 26 anys, “S. Francisco Javier” núm. 22
Úrsula Rom Solé, 86 anys, Vallroquetes núm. 13

Jaume Boronat Rom, 36 anys, Santa Teresa núm. 38, dependent

Maria Boronat Rom, 46 anys, Sant Elías núm. 9

Francesc del Rio Rom, 24 anys. Tarragona núm. 26, comerç

¹³ Curiosament tenen els meus mateixos cognoms que el meu germà i jo mateix.

¹⁴ He trobat tant “Fuget” com “Foguet”.

¹⁵ Al document del seu matrimoni (1871-1875, pàgina “digital” núm. 116, hi consta com “Josep”. En canvi en els dels naixements dels seus nets Teresa, Raimunda i Josep Maria Martí Rom hi consta que l'avi es deia “Joan”.

Rosa Mariné Rom, 73 anys, Girada núm. 17
Raimunda Martí Rom, 54 anys, Sant Joan núm. 19
Maria Monné Rom, 67 anys, Arrabal Sant Pere núm. 89
Francesc Simó Rom, 64 anys, "P. Sangre" núm. 17, comerç
Joan Virgili Rom, 29 anys, Arrabal M. Folguera núm. 26, xofer
Pere Virgili Rom, 24 anys, Balmes núm. 86, xofer

I curiosament:

Neus Martí Arrom, 61 anys, Santa Anna núm. 46
Neus Palau Arrom, 40 anys, Santa Anna núm. 46

Ara tenim uns "Arrom". Recordarem que en el capítol 1 d'aquesta sèrie citàvem el llibre "Llinatges catalans", de Francesc de Borja Moll (Editorial Moll, Col·lecció Raixa, 1959) on s'esmentava que antigament a Sancelles (el poble mallorquí d'on eren Bartomeu i Llorenç Rom Ramis, els que van emigrar a Mont-roig i sabem que el primer s'establí a Vilanova d'Escornalbou, l'origen d'aquesta nissaga al Baix Camp) hi havia la nissaga dels Arrom, que derivava de l'àrab AR-ROM, que significava "*el Cristià*".

Sols repassem les persones que no havien sortit anteriorment:

Teresa Rom Ferré. N'havíem trobat una amb el mateix nom complert que havia nascut a Vilanova d'Escornalbou el 1910. Els seus pares eren Benet Rom Castells i Maria Ferré Rom. Els pares del primer eren Pau Rom Munté i Teresa Castells Bargalló. Els pares de la segona eren Matías Ferré i Maria Rom Munté. Com veiem, l'avi patern, Pau Rom Munté, i l'àvia materna, Maria Rom Munté, eren germans. Els seus pares eren Joan Rom Nolla i Llúcia Munté Cugat. Els ascendents del primer eren: Josep Rom Bargalló, Josep Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

He trobat un germà de l'anterior: Matías Rom Ferré (Vilanova d'Escornalbou, 1902) en el cens de Tarragona de 1945 i 1951. Es trobava al cens de Vilanova d'Escornalbou del 1934. Era fuster.

També trobem Francesc Rom Ferré a Reus (1919) i semblaria germà dels anteriors. Però he trobat el seu document de baptisme¹⁶ i hi diu que els seus pares eren Francesc Rom Martí i Maria Ferré Juncosa, d'Alforja. Havíem vist que el primer era fill del matrimoni de Pere Rom Genovès, de Cambrils i de Francisca Martí. I que aquest primer era fill d'Antoni Rom Nolla i Antònia Genovès. Els ascendents eren: Llorenç Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Resumint, no puc afirmar que Teresa Rom Ferré (1910) i Francesc Rom Ferré (1919) que fossin germans. És un altre dels embolics que he trobat seguint aquesta nissaga: repeticions de noms complerts, repeticions dels mateixos cognoms i repeticions del cognoms però a l'inrevés.

Assumpció Rom Foguet va néixer a Nova York (1921-2007). Els seus pares eren Josep Rom Vidiella (1893-1961) i Assumpció Foguet Pedrol (1896-1978). El primer era dels Rom comerciants de Mont-roig. Aquell que va viure uns anys a Nova York. A aquesta

¹⁶ En aquest cas és de l'església de Sant Francesc.

branca els hi he dedicat el capítol 6 d'aquesta sèrie. L'adreça del carrer Llovera núm. 43 era on tenia el despatx de metge el seu marit, el mont-rogenic Joaquim Boronat Sanromà (1909-1989).

Montserrat Rom Fortuny (deuria néixer cap al 1919).

Francisca Rom Miró, de 45 anys (deuria néixer cap al 1910). Deu ser germana de Maria Rom Miró, de 48 anys (devia néixer cap al 1908), que també hem trobat en el cens de 1934. Francisca Rom Miró vivia al carrer Baiges núm. 10. Aquí també hi consta Josep Rom Martí, de 72 anys (deuria néixer cap al 1883) i Maria Miró Capdevila, 72 anys (deuria néixer cap al 1883). Aquests, devien ser els pares de Maria i Francisca Rom Miró. Per altra banda, hem vist anteriorment que Josep Rom Martí era fill del matrimoni de Pere Rom Genovès, de Cambrils i de Francisca Martí (deurien néixer cap al 1850 i 1855, respectivament). Els pares del primer deurien ser Antoni Rom Nolla i Antònia Genovés; casats en segones núpcies. Els ascendents són: Llorenç Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Antònia i Margarida Rom Pàmies, de 39 i 54 anys (deurien néixer cap al 1916 i 1901). La primera era teixidora. Margarida Rom Pàmies vivia al carrer de Balmes núm. 86, aquí també hi trobem Pere Virgili Melus, de 55 anys (deuria néixer cap al 1900), xofer; deuria ser el seu marit, doncs, al mateix domicili hi trobem Pere Virgili Rom, de 24 anys (deuria néixer cap al 1931), també xofer. El pare de les germanes Antònia i Margarida Rom Pàmies era Joan Pàmies Ollé¹⁷.

Pilar Rom Pedret (deuria néixer cap al 1929).

Úrsula Rom Solé (deuria néixer cap al 1869).

Jaume i Maria Boronat Rom (deurien néixer cap al 1919 i 1909, respectivament). El Jaume Boronat Rom vivia al carrer de Santa Teresa núm. 38 i aquí també hi consta Concepció Rom Viñas. Havíem vist en el cens de 1934 que en aquesta mateixa adreça hi havia Pere Boronat Baiges (devia néixer cap al 1880). Per la qual cosa, aquell Jaume i Maria Boronat Rom eren fills d'aquest matrimoni mont-rogenic.

Francesc del Rio Rom (deuria néixer cap al 1931).

Joan i Pere Virgili Rom de 29 i 24 anys, (deurien néixer cap al 1926 i 1931, respectivament). Ambdós eren xofers. Hem vist anteriorment que aquests eren fills de Pere Virgili Melus, de 55 anys (deuria néixer cap al 1900) i Margarida Rom Pàmies, de 54 anys (deuria néixer cap al 1901). El pare també era xofer.

D'altres informacions que he trobat:

Matrimonis:

El 6 de febrer de 1868 el de Pau Rom Hortet (de 26 anys) amb Rosa Giol Clavaguera (de 24 anys), de Riudoms (en algun altre lloc diu que era de Valls). Els pares del primer

¹⁷ Una germana de Joan Pàmies Ollé, Patricia, el 1955 consta al carrer "San Francisco núm. 6"; amb la qual cosa hem aconseguit saber el segon cognom. I en el cens de 1934 hi ha Joan Pàmies Ollé.

eren Josep Rom Sevidó i Paula Hortet Girona. He trobat l'òbit de Pau Rom Hortet el 1884; tenia 43 anys.

El 7 de novembre de 1868 el de Josep Borràs (26 anys) i Teresa Rom Hortet (19 anys). Els pares de la segona eren Josep Rom Sevidó i Josefa Hortet Girona.

El 26 de març de 1873 el de Marc Rom Hortet (27 anys) amb Gertrudis Gras Monné (26 anys). Els pares del primer eren Josep Rom Sevidó i Josefa Hortet Girona.

El 10 de febrer de 1881 el de Pere Mas Tomàs (28 anys), vidu d'Antònia Bardina (de Cambrils) i Teresa Rom Castells (22 anys). de Vilanova d'Escornalbou. Els pares de la segona eren Pau Rom Munté i Teresa Castells Bargalló, de Vilanova d'Escornalbou.

Naixements:

Maria Rom Giol (1869). Els pares eren Pau Rom Hortet i Rosa Giol Clavaguera.

Josep Rom Giol (1873). Els pares eren Pau Rom Hortet i Rosa Giol Clavaguera.

Joan Rom Gras (1875). Els pares eren Marc Rom Hortet i Gertrudis Gras Monné.

Teresa Rom Fuguet (1876). He trobat el seu òbit el 1877. Aquesta seria germana de la Zoila Rom Fuguet que hem trobat anteriorment. Els pares eren Joan Rom Hortet i Teresa Fuguet Prats.

Assumpció Rom Giol (1880). He trobat el seu òbit el 1884. Els pares eren Pau Rom Hortet i Rosa Giol Clavaguera.

Rosa Rom Roig (1894). Els pares eren Josep Rom Giol i Maria Roig Ossó.

Josep Rom Sugrañes (1896). Els pares eren Josep Rom Sagalà i Raimunda Sugrañes Freixes. He trobat el seu òbit el 1899.

Rosa Rom Vaqué (1898). Els pares eren Tomàs Rom Sagalà i Maria Vaqué Mariné.

RESUM DE REUS

Resulta curiós com n'hi ha molts que són forners o pastissers. Com dèiem, els molins fariners, que es movien per la força de l'aigua d'un riu, van anar desapareixent a partir dels anys vint del segle XIX. Deia Ramon Violant i Simorra: *“tots aquest molins han anat desapareixent dels nostres rius i barrancs, absorbits per les grans farineres modernes, de cilindres... s'iniciaren a Reus, l'any 1817... un molí fariner mogut per la pressió del vapor...”*¹⁸.

Miquel Rom Pomés, de Vilanova d'Escornalbou, nascut el 1762, havíem vist que el 1793 s'havia casat amb Maria Sevidó, de Reus. En el document del casament diu que és moliner. Sis anys després, el 1799, en el naixement de la seva filla Francisca Rom

¹⁸ “Etnografia de Reus i la seva comarca (El Camp, La Conca de Barberà, El Priorat)” de Ramon Violant i Simorra. Publicat originàriament el 1955 i novament el 1990 per Editorial Alta Fulla, pàg. 404.

Sevidó s'esmenta que és "fariné". El 1801, en el naixement de la seva filla Teresa Rom Sevidó és traginer. I el 1853, en el naixement del seu net Pere Rom Hortet, forner.

Al Josep Rom Sevidó, fill de Miquel Rom Pomés, el 1827, en el naixement del seu fill Joan Rom Sans s'hi diu que és traginer. Però el 1833, en el de Rafael Rom Sans, ja es pastisser.

Els fills de Josep Rom Sevidó, Miquel Rom Sans (1830), Josep Rom Sans (cap al 1825), Francesc Rom Hortet (1840) i Joan Rom Hortet (1850)¹⁹, ja constaran com a forners o pastissers. Són 6 forners / pastissers.

Si anem enrere, els caps de la nissaga els germans mallorquins Bartomeu i Llorenç Rom Ramis eren moliners. Un fill del primer Llorenç Rom Toda (1730) també n'era, així com els seus nets Miquel i Josep Rom Pomés (1765). El primer, Miquel Rom Pomés (1762), era el que hem vist que es casa a Reus i inicia la branca de la capital del Baix Camp.

Per altra banda, no ho sabem, però es possible que Josep Rom Toda (cap al 1735) un altre fill del moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis, també en fos de moliner. El que és segur que n'eren són els seus nets, Josep (1770) i Ramon Rom Bargalló (1780). També els fills del primer: Josep (1796) i Ramon Rom Nolla (1805). El fill del segon, Ramon Rom Duran (1835), que iniciaria la branca a Montbrió, també seria moliner.

Curiosament el sogre del montbrionenc Ramon Rom Duran, Francesc Rovira, era forner a Montbrió. I, una filla de Ramon Rom Duran, Dolors Rom Rovira, es casaria amb Josep Rebull, forner a Cornudella. En el cens de 1925 hi trobem Teresa Rom Rebull, de 50 anys (deuria néixer cap al 1875).

Per acabar, a Tarragona hi trobarem Josep Rom Calafell, que també era forner. Aquest era besnet de Mateu Rom Pomés (1760), germà de Miquel Rom Pomés (1762), el que inicia la branca de Reus.

En total he trobat 6 forners reusencs, 2 de relacionats amb Montbrió i 1 amb Tarragona.

Sembla lògica l'evolució de moliners de farina a forners.

Vull remarcar com uns descendents de "cal Mallorca" de Mont-roig²⁰, el matrimoni de Pere Boronat Baiges i Concepció Rom Viñas s'estableixen a Reus, on varen tenir la Maria i el Jaume Boronat Rom.

Dèiem que tornem a tenir aquelles repeticions de cognoms tan comuns en aquesta nissaga. A més dels Boronat Rom, de "cal Mallorca", a Vilanova d'Escornalbou hi teníem el Joan, Maria i Miquel Boronat Rom (nascuts, respectivament, el 1856, 1859 i 1861)²¹, uns quaranta anys abans que aquests mont-roigencs s'estableixin a Reus. I, uns

¹⁹ Recordarem que el pare, Josep Rom Sevidó es va casar tres cops, amb Caterina Sans, Paula Hortet Girona i la seva germana Josefa Hortet Girona.

²⁰ "La nissaga dels Rom (7): Resum de Mont-roig i Vilanova d'Escornalbou", publicat el 03-12-2021.

²¹ Eren fills d'Antoni Boronat Fraga i Maria Rom Fraga. Els ascendents d'aquesta són: Mateu Rom Anglada, Mateu Rom Pomés, Llorenç Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

quaranta anys després que els que hem trobat a Reus, tindrem d'altres Boronat Rom, Joaquim i Mercè (1944 i 1947), els darrers descendents dels Rom comerciants,

TARRAGONA

Tarragona havia passat de tenir 4 persones amb el primer cognom Rom el 1894 a 4 el 1955 (1 de primer i 3 de segon).

En el cens electoral de 1894 de Tarragona hi consten:

Josep Rom Calafell, 36 anys, “Augusto” núm. 6, forner
Josep Rom Duran, 55 anys, “Gasómetro” núm. 35, serraller
Josep Rom Montserrat, 25 anys, “Gasómetro” núm. 35, serraller
Josep Rom Roig, 60 anys, Espinach núm. 8, mariner

Rafael Arrom Calvo, 44 anys, “Plaza de la Fuente” núm. 4, “agente”

Tornem a trobar un “Arrom”.

Repassem qui eren:

A Josep Rom Calafell l'havíem trobat, en el primer capítol d'aquesta sèrie, a Vilanova d'Escornalbou. Dèiem que havia nascut el 1847. Era fill d'Antoni Rom Fraga²² i Francesca Calafell Balsells²³. Els seus ascendents eren Mateu Rom Anglada, Mateu Rom Pomés, Llorenç Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

També a Josep Rom Duran, l'havíem trobat, en el primer capítol d'aquesta sèrie, a Vilanova d'Escornalbou. Dèiem que havia nascut el 1838. Era fill de Ramon Rom Nolla i Maria Duran Aragonès. Els seus ascendents eren Josep Rom Bargalló, Josep Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom. Aquest Josep Rom Duran, que vivia a Tarragona, era germà d'aquell Ramon Rom Duran, que hem vist que s'estava a Montbrió, i d'Antoni Rom Duran. Aquest darrer, l'esmenta Ferran Jové Hortonedà, a Mont-roig: “Antonio Rom y Duran carpintero (MN-5737... 03-06-1880)”²⁴. Fuster. També consta al llibre “El indicador general de la provincia de Tarragona” de Sunyer de Bofarull, quan anomena els càrrecs públics i oficis de Mont-roig del 1888²⁵. Resumim els fills que he trobat del matrimoni Ramon Rom Nolla i Maria Duran Aragonès i que són: Ramon (1835), Josep (1838), Maria, Antoni, Raimunda (1844) i Josefa Rom Duran (1847). Veiem com els Rom s'escampen: un a Montbrió, un altre a Tarragona i un altre a Mont-roig.

²² L'havíem trobat en el “Boletín oficial de la provincia de Tarragona”, del 29 de setembre de 1882, a la llista d'electors de Vilanova per a les eleccions a diputats provincials

²³ Van tenir 5 fills: Joan, Josep, Maria, Magdalena i Jaume Rom Calafell. Una germana de Josep Rom Calafell, la Magdalena Rom Calafell es va casar amb Josep Escoda i van tenir el Josep, la Maria, la Carme i el Joaquim Escoda Rom.

²⁴ “Estudi onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp” de Ferran Jové Hortonedà (Ajuntament de Mont-roig del Camp, 1999), pàg. 438.

²⁵ “Notícies històriques de Mont-roig del Camp” de Baptista Nogués (“Quaderns de la Pixerota”, 2017), a la pàg. 195.

Joan Rom Montserrat, de 25 anys (deuria néixer cap al 1869), serraller, deuria ser fill de l'anterior Josep Rom Duran (55 anys). Els dos són serrallers i viuen al mateix lloc.

Curiosament trobem un mariner, Josep Rom Roig, de 60 anys (deuria néixer cap al 1834). Casualment, a Cambrils havíem trobat un tal Josep Roig Roigé, pescador. A més, aquest, amb 54 anys (deuria néixer cap al 1842), es va casar a Tarragona el 30 de juny de 1896 amb Maria Balas (43 anys). Ambdós eren vidus. El primer era vidu de Maria Biosca; els seus pares eren Llorenç Rom Nolla i Mònica Roigé. Hi ha una diferència de vuit anys en les dates de naixement. Podrien ser la mateixa persona, amb algun error en els anys.

En el cens de 1934:

Maria Rom Capella, 31 anys, Catedral núm. 5, "sirvienta"

Maria Rom Papió, 40 anys, Espinach núm. 22

Joan Rom Pijoan, 35 anys, Sant Pere núm. 5, pescador

Teresa Rom Pipar, 37 anys, Mar núm. 33

Antoni Rom Piqué, 70 anys, Mar núm. 33, pescador

Braulio Dosaiguas Rom, 38 anys, Gravina núm. 36, mecànic

Isabel Masdeu Arrom, 22 anys, "14 d'abril" núm. 102

Tornem a trobar un "Arrom".

Repassem qui eren:

Maria Rom Capella (deuria néixer cap al 1903), diu que és serventa. A Cambrils vàrem trobar que els Rom Capella eren fills de Joan Rom Piqué, pescador, i Maria Capella Recasens. Els pares del primer eren Antoni Rom Llimbau i Rosa Piqué. Els pares d'Antoni Rom Llimbau eren Antoni Rom Nolla i Maria Llimbau. Tots aquests són de Cambrils. Els seus ascendents són Llorenç Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Maria Rom Papió (1895). L'havíem trobat a Cambrils. Era filla de Josep Rom Piqué i Brígida Papió Ferrando. A Cambrils, vàrem trobat molts Rom Papió. Els ascendents del pare, Josep Rom Piqué, són: Antoni Rom Llimbau, Antoni Rom Nolla, Llorenç Rom Toda i el moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Joan Rom Pijoan (deuria néixer cap al 1899), és pescador. Viu al carrer de Sant Pere núm. 5. A Cambrils, vàrem trobar en el cens de 1920 Antoni i Josep Rom Pijoan (deurien néixer cap al 1892 i 1894, respectivament). Dèiem que no constaven nascuts a Cambrils en el llibre de baptismes del 1887 al 1901. Curiosament, l'Antoni Rom Pijoan vivia al Barri de Marina núm. 38, al mateix domicili que Josep Rom Genovés (80 anys).

Teresa Rom Pipar. Crec que el segon cognom deu ser Papió. Deuria néixer cap al 1899. Diu que viu al carrer del Mar núm. 33, com veurem que també hi consten d'altres Rom. Seria germana de l'anterior, Maria Rom Papió (1895).

Antoni Rom Piqué (1862). També l'havíem trobat a Cambrils, en el cens de 1894 i 1897. Viu al carrer del Mar núm. 33. És pescador. Era germà de Josep Rom Piqué (1866), pare de l'anterior Maria Rom Papió (1895).

Braulio Dosaiguas Rom (deuria néixer cap al 1896). Mecànic.

En el Cens de 1955:

Maria Rom Capella, 53 anys, Rovellat núm. 7

Maria Capella Rom, 33 anys, Rovellat núm. 7

Anna Maria Llobet Rom, 22 anys, Mar núm. 33

Rosa Llobet Rom, 37 anys, Smith núm. 73

En tots aquests casos es perdria el cognom. La persona que té el Rom de primer és una dona.

El 1894 hi havia quatre homes amb el primer cognom Rom i, ara, a partir del 1955, no hi quedaria descendència.

Curiosament, trobem Maria Rom Capella de 53 anys i Maria Capella Rom de 33 anys (deuria néixer cap al 1922). Tenen els cognoms canviats! i vivien al mateix domicili. Deurien ser mare i filla. A Cambrils, vàrem trobar diversos Rom Capella i Capella Rom. A Maria Rom Capella ja l'havíem trobat en el cens de 1934.

Anna Maria i Rosa Llobet Rom possiblement fossin germanes. Deurien néixer cap al 1933 i 1918). La primera viu al carrer del Mar núm. 33, com hem vist en d'altres Rom. En aquest mateix domicili també hi viu Bonifaci Llobet Colom (deuria néixer cap al 1899), que deuria ser el pare de les anteriors. Si ara anem al cens de 1951 i busquem aquest darrer, el trobarem vivint al passeig Martell núm. 40 igual que Teresa Rom Pijoan (deuria néixer cap al 1897), que deuria ser la seva esposa i mare de les anteriors. Deuria ser germana de Joan Rom Pijoan, que hem vist anteriorment.

En aquest mateix cens de 1951 també hi tenim Dolors Núñez Figueras, de 53 anys (deuria néixer cap al 1898) que viu al carrer de Sant Pere núm. 5, com vèiem que també era el domicili de Joan Rom Pijoan. Així doncs, aquesta seria la seva esposa. En el mateix lloc hi ha: Dolors i Joan Rom Núñez, de 23 i 57 anys (deurien néixer cap al 1923 i 1924), que serien fills d'aquest matrimoni.

A Tarragona hem vist que hi havia uns Rom pescadors: Antoni Rom Piqué (1862), Joan Rom Pijoan (1899) i Bonifaci Llobet Colom (1889), casat amb Teresa Rom Pijoan. Possiblement aquest era company de treball del germà de la seva esposa, Joan Rom Pijoan.

Com hem pogut veure, hi havia una forta relació amb Cambrils.

RESUM

Hem vist com a Tarragona i Duesaigües no hi hauria cap descendent Rom dels censats el 1955. A Riudecanyes sols quedaria Josep Rom Miralles (que deuria haver nascut cap al 1931).

ELS OFICIS DELS ROM

Tres són els oficis rellevants dels Rom: moliners, fusters i pescadors.

Moliners:

Hem vist que l'origen dels Rom eren els germans moliners mallorquins Bartomeu i Llorenç Rom Ramis. En total són 10 (que hagi localitzat). La resta són:

Llorenç Rom Toda (fill de Bartomeu Rom Ramis), nascut el 1730.

Josep Rom Pomés (fill de l'anterior Llorenç Rom Toda), nascut el 1765.

Joan Rom Bargalló (fill de Josep Rom Toda, germà del moliner Llorenç Rom Toda i cosí germà del moliner Josep Rom Pomés), nascut el 1773.

Ramon Rom Bargalló (germà de l'anterior), nascut el 1780.

Miquel Rom Pomés (fill de Llorenç Rom Toda), nascut el 1762.

Josep Rom Nolla, "mestre moliner" (fill de Josep Rom Bargalló, germà de l'anterior, el moliner Ramon Rom Bargalló), nascut el 1796. Curiosament també el trobarem com a fuster; s'hi deuria dedicar posteriorment quan els molins varen entrar en decadència.

Ramon Rom Nolla (germà de l'anterior), nascut el 1805.

Ramon Rom Duran (fill de l'anterior Ramon Rom Nolla), nascut el 1835.

Fusters:

He trobat 19 fusters.

Josep Rom Toda (deuria néixer cap al 1730), fill del moliner mallorquí Bartomeu Rom Ramis.

Josep Rom Bargalló (1770).

Joan Rom Nolla (1793).

Josep Rom Nolla (1796). L'havíem trobat també com a "mestre moliner".

Ramon Rom Nolla (1805).

Antoni Rom Duran (cap el 1830).

Pau Rom Munté (1832).

Carles Rom Munté (1836).

Tomàs Rom Sagalà (1860)²⁶.

²⁶ A Tomàs Rom Sagalà l'he trobat en el cens electoral de Reus de 1894; diu que té 34 anys i és fuster. A l'acte del seu matrimoni (30 de juny de 1894) amb Maria Vaqué Mariné, s'hi afegeix que vivia a Barcelona.

Joan Rom Bondia (1864).
Josep Rom Bondia (1868).
Jacint Rom Rovira (cap al 1870).
Benet Rom Castells (1870).
Pere Rom Bondia (1874).
Damià Duran Rom (cap al 1880).
Antoni Duran Rom (1884).
Pere Rom Serra (1899).
Matías Rom Ferré (cap al 1900).
Sabí Rom Serra (1910).

Pescadors (gairebé tots de Cambrils):

Són 33 de Cambrils i 2 de Tarragona. Total 35 pescadors.

Són 24 amb Rom de primer cognom i 11 de segon.

Antoni Rom Piqué (1834)
Josep Rom Roigé (1842)
Josep Rom Genovés (1843)
Antoni Rom Piqué (1862) (Tarragona)
Joan Rom Piqué (1868)
Esteve Rom Piqué (1870)
Antoni Rom Sans (1871)
Josep Rom Sans (1871)
Lluís Rom Sans (1888)
Josep Rom Piqué (1889)
Josep Rom Pijoan (1894)
Artur Rom Papió (1899)
Joan Rom Pijoan (1899) (Tarragona)
Miquel Rom Colom (1901)
Josep Rom Papió (1902)
Francesc Rom Papió (1903)
Josep Font Rom (1906)
Joan Rom Colom (1907)
Josep Rom Vidal (1907)
Àngel Rom Papió (1909)
Joan Rom Papió (1909)
Joan Rom Vidal (1910)
Joaquim Font Rom (1910)
Carles Nolla Rom (1912)
Lluís Piqué Rom (1913)
Miquel Font Rom (1915)
Gaietà Piqué Rom (1917)
Magí Rom Colom (1920)
Esteve Rom Pujals (1921)
Ramon Gil Rom (1923)
Joan Nolla Rom (1923)
Celestí Rom Solé (1926)
Fermí Capella Rom (1930)

Emili Gil Rom (1932)
Josep Savall Rom (1933)

Resumint: 10 moliners, 19 fusters i 35 moliners.

RESUM FINAL

Aquesta és una nissaga del Baix Camp que comença amb l'arribada a Mont-roig dels germans moliners mallorquins (de Sencelles) Bartomeu i Llorenç Rom Ramis i, fonamentalment, fins on jo he aconseguit esbrinar, amb el casament de Bartomeu Rom Ramis a Vilanova d'Escornalbou el 1720.

En algun moment m'ha semblat que era un arqueòleg. Anava accedint a una munió d'informació que calia anar destriant les diverses capes que anava trobant i seleccionar els trossets d'aquesta nissaga, a la manera d'intentar reconstruir una peça de ceràmica de l'antiguitat. Sovint quan m'adreçava a alguna fon d'informació no sabia exactament que hi trobaria. Al final, crec que gairebé l'he pogut compondre.

A més de la limitada memòria oral, les meves fonts principals han estat les dades de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT)²⁷ i els censos electorals (del 1894 al 1955) disponibles a l'Arxiu històric de la Diputació de Tarragona²⁸. Les informacions del primer, concreten moments rellevants de la vida d'una persona (naixement, matrimoni i òbit); les del segon corresponen a moments i situacions determinades per l'existència d'eleccions. Aquest darrer també m'ha permès esbrinar coincidències de domicili que em duïen a inferir relacions de parentiu (segons els cognoms i les edats).

Fent aquesta llarga recerca m'han acompanyat uns quants descendents dels Rom que s'han engrescat amb el treball i m'han facilitat dades valuoses. Gràcies. Espero que amb aquesta publicació sorgeixen alguns altres que s'hi afegixin i puguem tenir la màxima informació de la nissaga.

²⁷ <https://arxiuenlinia.ahat.cat/FonsDocumentals>

²⁸ <https://arxiuenlinia.dipta.cat/fotoweb/>